

Hawaii 2010

HAWAII - DAMIAANREIS

Van 21 april tot 7 mei 2010

Beste reisgenoten,

Hierna volgt een relatief uitgebreid reisverslag van onze prachtige reis naar de andere kant van de wereld! Dit rapportje kwam tot stand dankzij eigen notities, uittreksels van artikels geplukt van Internet en stukken uit het boekje “Hawaii Damiaanreis” opgesteld door Hilde en Werner. Ik heb geprobeerd er zoveel mogelijk leuke (nieuwe) weetjes in te lassen, met speciale aandacht voor de Natuur.

Ook mijn dank aan de verschillende fotoleveranciers!
de Fred.

Wat voorafging:

Door de aswolk uit IJsland lijkt het er al langer hoe meer op dat we niet zouden vertrekken. Er zijn al verregaande gesprekken en onderhandelingen om te zien of er een terugbetaling zou komen en hoeveel deze zou bedragen... De kans op vertrekken wordt dus klein, maar iedereen heeft toch al heel wat in de valies verzameld... Je weet maar nooit.

Dinsdag 20 april 2010

Rond 16.00u belt Werner iedereen op met de vraag:

“Staat de bagage klaar? Want we vertrekken vannacht!”

Omwillen van het feit dat (bijna) alle West-Europese vluchten afgelast zijn, wordt de afspraak: om 23.00u in Zaventem. En daar zouden we woensdag 21/4 met de bus om 00.10u vertrekken, richting Frankfurt.

Woensdag 21 april 2010

We komen aan om 04.30u, in een doodse luchthaven, weinig licht, geen enkele winkel open en...honderden mensen die op de grond liggen te slapen... Heel vreemd beeld. Op de grote infotabellen zien we dat, op uitzondering van enkele vluchten zuidwaarts, alle activiteit is gestaakt: Cancelled, Annuliert, Cancelled, Annuliert....

En toch!! om 09.15u kunnen we inchecken... maar valse start: opeens wordt de gate opnieuw gesloten voor een “incident (?)”... wij denken natuurlijk: het is zover, we vertrekken dan toch niet; zou onze bus er nog staan om ons terug naar Brussel te brengen, of is die al weg?...

Maar ettelijke minuten later hervat de boarding-procedure en onze Jumbo 747-400 begint aan zijn 9.200km lange vlucht. We doen een grote omweg over Noorwegen en Groenland om de aswolk te vermijden. De luchtruim boven Groot-Brittannië is trouwens gesloten. Enkele medereizigers krijgen tijdens de vlucht de grijsbruine vulkaanwolke te zien!

Landing in San Fransisco om 13.00u (lokale tijd, 9 uur tijdsverschil). Daar checken we in bij United Airlines en vertrekken probleemloos om 17.10u richting Hawaï.

De B 757-200 landt op Kona om 19.05u (lokale tijd, 12 uur tijdsverschil met België). De transfer naar het Outrigger Keauhou Hotel verloopt vlot. Vóór het slapengaan bestelt Johan nog een pizza, doet Wim nog een zwemmetje en vangt Fred zijn eerste lokale gekko...

Donderdag 22 april 2010 Volcano National Park

We staan op rond 06.00u, ontbijt vanaf 06.30u.

Nu al krijgen we zeeschildpadden te zien in het ondiep water rond het hotel! Zowel de Pacifische Karetschildpad (*Eretmochelys imbricata bissa*), die met uitsterving is bedreigd! als de veel voorkomende Groene zeeschildpad of Soepschildpad (*Chelonia mydas*) grazen hier samen in het ondiepe kristalhelder water.

Groene zeeschildpad

Karetschildpad

*“De karetschildpad heeft een gemiddelde schildlengte van ongeveer 90 centimeter. Hiermee is de schildpad een middelgrote soort in vergelijking met andere zeeschildpadden. De karetschildpad is te herkennen aan de overlappende hoornplaten op het rugschild, de tand-achtige uitsteeksels aan de achterzijde van het schild en de duidelijk gehaakte, papegaaiachtige bek. Ze komt rond de evenaar wereldwijd voor en is een typische bewoner van rotskusten en ondiepe wateren. De volwassen vrouwtjes komen alleen aan land om eieren af te zetten. De karetschildpad is het enige in zee levende reptiel dat grotendeels van sponsdieren leeft. Een legsel bestaat uit meer dan honderd eieren waarvan een deel overleeft en uitgroeit tot een volwassen schildpad. Slechts weinig juvenielen krijgen de kans om een volwassen schildpad te worden, door natuurlijk verval zoals parasieten, voedseltekorten, predatie en menselijke activiteiten zoals het vernietigen van neststranden en het rapen van de eieren. De karetschildpad is een zeldzame diersoort die steeds afhankelijker wordt van bescherming. De status van deze schildpad op de Rode Lijst van de IUCN is daarom kritiek (CR of critical). Op het schild van de karetschildpad wordt soms de columbuskrab (*Planes minutus*) aangetroffen. Dit is een pelagisch levende krab die gevonden wordt in de drijvende plantenmassa's waar de jonge schildpadden zich ophouden. De krab wordt echter ook bij de volwassen schildpad gevonden en houdt het schild vrij van aangroei zoals algen en andere organismen. Deze kunnen het zwemmen bemoeilijken omdat het gestroomlijnde schild meer wrijving*

ondervindt. De karetschildpad is een van de weinige dieren die van sponsdieren leeft omdat dergelijke prooien een lage voedingswaarde hebben. De meeste sponsdieren zijn daarnaast oneetbaar door het uit vele kleine, naaldachtige structuren bestaande kalkskelet. Deze naaldjes hebben een verwoestende uitwerking op het maag-darmkanaal van veel dieren. Sommige soorten sponsdieren zijn zeer giftig voor andere dieren omdat de naaldjes sterke toxines bevatten. De karetschildpad echter eet ook deze soorten en lijkt weinig last te hebben van de skeletten al is het onbekend hoe dit komt. De schildpad is niet in staat de sponsskeletten te verteren en uit dissectie blijkt dat de naaldjes de darmen van de schildpad wel degelijk penetreren maar het dier lijkt hier geen last van te ondervinden. Ook is de schildpad niet in staat het gif af te breken wat we weten doordat enkele mensen gestorven zijn na het eten van het schildpaddenvlees. Ook van het in het vlees opgeslagen gif lijkt de karetschildpad geen last te hebben. De schildpad is net als de lederschildpad ook in staat om giftige neteldieren zoals kwallen en het beruchte Portugees oorlogsschip te eten. De ogen worden tijdens de maaltijd gesloten, de giftige netelcellen kunnen niet door de gepantserde kop dringen”

De soepschildpad daarentegen heeft van alle zeepschildpadden de grootste verspreiding; de soort zet de eieren af in 80 landen en komt voor in de kustwateren van 140 landen.

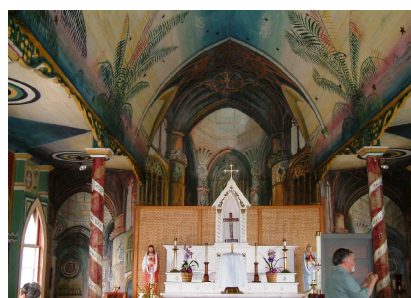
“Over het algemeen is de soepschildpad te vinden in gebieden waar de temperatuur niet onder de 20° Celsius komt. Wereldwijd zijn er naar schatting zo'n 2,2 miljoen soepschildpadden. Langs de oostkust van de Verenigde Staten wordt het aantal jaarlijks nestende schildpadden geschat op 200 tot 1100. De exemplaren die langs de Pacifische kust eieren afzetten doen dit voornamelijk op het atol French Frigate Shoals, onderdeel van Hawaï. Da's ook de plaats die vernoemd wordt door een vrijwilliger op het strandje dat we woensdag 5 mei aandoen tussen Waimea en Haleiwa. De soepschildpad leeft in ondiepe wateren langs de kust waar genoeg zonlicht doordringt om plantengroei mogelijk te maken waar de schildpad van leeft. Geschikte leefplaatsen zijn baaien, rotskusten en kusten van vulkanische eilanden. De juvenielen leven op open zee, waar ze gevonden worden in drijvende plantenmassa's. De soepschildpad is een alleseter waarbij de juvenielen een ander dieet hebben dan de volwassen dieren. Juvenielen leven op open zee (pelagisch) waar ze jacht maken op kleine zwemmende diertjes als kwallen, kreeftachtigen en andere kleine organismen. Naarmate ze ouder worden gaan ze echter steeds meer plantaardig materiaal eten en bij een schildlengte van ongeveer 20 centimeter schakelen ze vrijwel volledig over op plantaardig voedsel. Een kleine fractie van het menu bestaat uit dierlijk materiaal zoals kreeftjes, schijfkwallen en ribkwallen. De schildpad krijgt deze diertjes waarschijnlijk binnen als 'bijvangst' omdat ze bezig zijn planten te eten”.

Hilde, Werner, Johan en Fred vertrekken naar de airport om onze 2 Chrysler-huurwagens te gaan oppikken.

Omstreeks 10.00u staat iedereen klaar voor het bezoek aan het zuidelijk deel van Big Island. We beginnen met de St. Benedict Painted Church. Deze kerk werd in 1899 opgericht door de Belgische Pater John Velghe, die net als Pater Damiaan lid was van de orde der Heiligen Harten of

St. Benedict Painted Church

Het versierde interieur

Picpussen. Vanuit zijn geheugen versierde hij de kerk met buitengewone schilderijen bestaande uit taferelen die hij eerder bewonderde in Europese kathedralen.

Qua fauna observeren we hier als zoogdier de Mangoeste, een soort die we meermaals gaan tegenkomen tijdens onze trip. Mangoesten (Herpestidae) “zijn een familie van kleine, katachtige roofdieren. Ze komen voor in Azië, Afrika, het Caraïbisch gebied en Zuid-Europa in zo'n 35 soorten, met lengtes van 30 tot 120 cm. Ze voeden zich met insecten, krabben, wormen, hagedissen, en andere kleine beesten (soms ook eieren en fruit), maar ze zijn meer bekend doordat ze giftige slangen zoals de cobra kunnen doden.” Wij hebben een Mangoeste zien een duif pakken en verorberen. Waarschijnlijk zal dat wapenfeit voor een deel in ons filmpje voorkomen... In de mooie tuin van de Painted Church zien we ook 3

hagedissoorten, nl. de Roodkeelanolis, de Bruine anolis en de kleurrijke Goudstofdaggekkko. Door de onoverbrugbare afstand tussen de eilanden en het vasteland, heeft Hawaii geen inheemse landreptielen noch amfibieën. Elke soort is dus ooit al dan niet bewust ingevoerd geweest. Een zeer internationaal gezelschap dus, als men weet dat eerstgenoemde soort uit de V.S. komt, de 2de uit Cuba en de 3de afkomstig is van Madagaskar.

De Roodkeelanolis (*Anolis carolinensis*) “komt oorspronkelijk voor in North Caroline (V.S.). De maximale lengte van de hagedis is 22 centimeter waarvan het grootste deel bestaat uit de staart, de vrouwen blijven kleiner dan de mannen. De anolis kan zoals bijna al zijn familieleden van kleur veranderen. Er zijn twee kleurfasen te onderscheiden, de donkere en de lichte kleurfase. Als de leef- en omgevingsfactoren goed zijn, vertonen zij een groene kleur. Als gevolg van stress, lichtintensiteit en ziekte kunnen de dieren een bruine kleur aannemen.(die kleurverandering neemt maar enkele seconden in beslag en werd door ons gefilmd!) Zowel de mannen als de wijfjes hebben een uitklapbare keelwam verstevigd met kraakbeen en wordt gebruikt voor de communicatie. Deze keelwam is roze-rood gekleurd en die van de mannen is beduidend groter. Wijfjes bezitten een lichtkleurige zig-zag streep over de rug, bij de mannen ontbreekt deze streep.”

Wijfje groene fase

Wijfje bruine fase

Mannetje met keelwam

De Bruine anolis (*Anolis sagrei*) is hier ingevoerd vanuit Cuba.

“Anolissen zijn solitaire dieren die, afgezien van de paartijd, hun eigen territorium tegen soortgenoten verdedigen. De gevechten tussen de felle mannetjes zijn spectaculair om te zien.” Ook dat hebben we kunnen filmen! “De paring vindt plaats in de bomen; de mannetjes zijn vrij opdringerig en de paring heeft soms meer weg van een gevecht door het bijtende mannetje. Het vrouwtje zet per keer een tot 2 eitjes af en begraaft deze ondiep in de bodem. Als ze uitkomen moeten de jongen oppassen voor de ouderdieren, anolissen zijn nl. zeer kannibalistisch. Ze leven van insecten en andere ongewervelden als vliegen en vlinders. Vijanden zijn grotere hagedissen (zoals soortgenoten), slangen, vogels en ook andere roofdieren als grote spinnen en zelfs roofvissen!”

De Goudstofdaggekkko (*Phelsuma laticauda*) komt uit de warme en vochtige bosachtige streken in het noorden van Madagaskar, het eiland Nosy Bé en de Comoren. Het is één van de mooist gekleurde hagedissen die er bestaan! “Ze leven in bomen waar ze het grootste deel van de dag verticaal

tegenaan plakken. Ze worden maximaal 15 centimeter en schuwen mensen niet, ze komen ook voor in bananenplantages en boomkwekerijen. Het voedsel bestaat uit kleine insecten en fruit, waar ze meer aan likken dan ze ervan eten, en ook aan bloemennectar likken ze graag. Het zijn zeer bezige diertjes die veel zonnen en door de suikers die ze binnenkrijgen watervlug zijn maar zich toch muisstil weten te houden. Zoals de meeste gekko's hebben ook deze dieren lamellae, hele kleine huidplooien waaraan zeer veel kleine haartjes zitten die zo klein zijn dat ze zogenaamde vanderwaalskrachten opwekken. Dit zijn krachten tussen moleculen die alleen op kleine schaal plaatsvinden en dat veroorzaakt de kleefkracht waardoor ze ook op glas kunnen lopen, zelfs ondersteboven. De kleuren van deze hagedis behoren tot de mooiste uit de natuur, met name die van de mannetjes. Deze hebben een knalgroen lijf en azuurblauwe vlekken op de poten en boven de ogen. Ook de staart heeft een blauwe omzoming en is sterk afgeplat. De staart is evenals de snuit licht-oranje van kleur, op de rug zitten voor de staartwortel enkele oranje tot paarse traanvormige vlekken, waarvan de kleur ook

de mannetjes. Deze hebben een knalgroen lijf en azuurblauwe vlekken op de poten en boven de ogen. Ook de staart heeft een blauwe omzoming en is sterk afgeplat. De staart is evenals de snuit licht-oranje van kleur, op de rug zitten voor de staartwortel enkele oranje tot paarse traanvormige vlekken, waarvan de kleur ook

terugkomt op de onderzijde van de flanken. Opvallend is de goudgelige, uit vele kleine spikkeltjes bestaande vlek boven de schouderbladen, van daar de Nederlandse naam Goudstof...”

Een uurtje later gaan we naar Pu'u Honounou National Historic Park. “De geschiedenis van Hawaïi is nauw verbonden met dit toevluchtsoord op het Big Island. In Hawaïi kon vroeger de doodstraf worden voltrokken als iemand de heilige “kapu”-wetten overtrad. Er was één mogelijkheid om hieraan te ontkomen: als het lukte een heilige “pu'uhonua” (begraafplaats van de opperhoofden) te bereiken, werd hij gespaard. Hier kon hij vergiffenis krijgen en na enige tijd het dagelijks leven weer opvatten. Honaunau was ook de woonplaats van het opperhoofd. Zijn paleis grensde aan het terrein met ertussen een gigantische muur. We lopen langs dergelijke “Great Wall”, een massieve muur van gestapelde lavablokken, 305m lang, 3m hoog en 5m breed. Hier staan ook twee zeer oude tempels van voor 1550 en houten beelden van goden. Wie hier zijn toevlucht zocht kon de vrijheidsplaats op twee manieren bereiken: te voet vanaf het Zuiden of over het water vanuit het Noorden.”

We lunchen rond 13.00u in Naalehu, in de Punalu'u Bake Shop, “the southernmost bakery in the USA”. “However, the Punalu'u Bake Shop is worth visiting for both the food and the ambiance. The Punalu'u is a fine bakery but it also sports a nice café and small botanical garden as well. Located on the site of what was once a sugar plantation manager's home and surrounded by four acres of lush grounds bursting with tropical plants, it is easy to see why it is a popular with both local people (known as kama'aina in native Hawaiian) and tourists”. Inderdaad een leuke rustige plek, met daarbovenop een klein vijvertje met waterval, en tal van vogels, waaronder een Roodkuifkardinaal die een bad komt nemen en op ons filmpje wil staan. Ook de Indiase koningsspreeuw (*Acridotheres tristis*), beter gekend als Common myna, wil op de film. Hij komt namelijk de ontbijttafels opruimen, met in beeld op de achtergrond, een opschrift die luidt: “Please do not feed the birds, Malaho”. “De Indiase koningsspreeuw werd ingevoerd uit India in 1865 door Dr William Hildebrand om een plaag van Armyworms te bestrijden. Deze vogels bouwen hun nesten in elk hoekje of gaatje in bomen of gebouwen, airconditioners, water regenpijpen, smalle richels, verkeerslichten, palmbomen. Deze vogels zijn in staat menselijke woorden na te bootsen!”

We trekken verder naar het Punalu'u Beach Park, Black Sand Beach, waar we Hawaiian Green Turtles kunnen spotten: ze komen op het strand om te zonnen! dit is een vrijwel uitzonderlijk gedrag voor zeeschildpadden waarvan we dachten dat ze normaliter alléén maar aan land komen om er hun eitjes af te zetten op welbepaalde stranden.

“De soepschildpad is de enige zeeschildpad waarvan bekend is dat wel eens een zonnebad wordt genomen, Bij andere in zee levende soorten is dit gedrag niet waargenomen en komen voor zover bekend alleen de vrouwtjes

om de twee tot vier jaar aan land en alleen om de eieren af te zetten wat meestal 's nachts gebeurt. Vermoed wordt dat het nemen van een zonnebad te maken heeft met de aanmaak van vitamine D nodig voor de vorming van botten. Een andere theorie is dat de schildpad zo uit het bereik blijft van de tijgerhaai (*Galeocerdo cuvier*), één van de belangrijkste natuurlijke vijanden”.

Mooie wandeling, lekker zonnetje, knap zwarte-lava-strand.

Op het einde van de namiddag gaan we naar ons volgend hotel, Volcano Inn, waar we verspreid worden gelogeerd zowel in het centraal gebouw als in verder gelegen bungalows.

Vrijdag 23 april 2010 Volcano National Park

We ontbijten in Lava Rock Café, “where the locals eat...”, en zullen de ganse dag doorbrengen in het Volcano National Park.

We starten met een bezoek aan het Visitor Centre. Hier krijgen we te horen dat we bij valavond op een welbepaalde plek de kans krijgen om stromende lava te observeren. Da's goed nieuws!

We houden vervolgens halt aan de Kilauea Overlook waar we een blik werpen in de Halema'uma'u krater, in feite een krater in de krater.

“De Kilauea (Hawaiiaans voor “spuwen”) is een van de meest actieve vulkanen ter wereld, maar de erupties zijn over het algemeen niet heftig. In het gebied rondom de Kilauea kan je heel goed zien hoe de omgeving is beïnvloed door de vele vulkanische uitbarstingen; overal vind je plekken die zijn bedekt met vulkanische as, lava en puimsteen. De Kilauea is 1.247 meter hoog, en boven op de top bevindt zich een krater (een caldera) van 4 kilometer lang is, en 3,2 kilometer breed.”

We bezoeken er ook het Jagger Museum, genoemd naar Dr. Thomas Jagger die in 1912 het Hawaiian Volcano Observatory stichtte. In dit museum vind je videofilms over vulkanische activiteiten, geologische displays, en allerlei seismologische apparatuur. Naast het Jagger Museum ligt het Hawaiian Volcano Observatory; dit onderzoekscentrum is niet geopend voor het publiek. Verder nemen we een “sauna” bij de Steam Vents, fumarollen zonder zwavel: dit is een vlak gedeelte waar de ondergrond zo heet is, dat er geen bomen kunnen groeien. Je ziet hier dan ook alleen planten waarvan de wortels dicht bij de oppervlakte blijven. Het omlaag zakkende grondwater dat de hete rotsen bereikt, komt in de vorm van stoom weer naar boven. Verder lopen we langs de (zeer ongezonde) Sulphur Banks (Ha'akulamānu). Op verschillende plaatsen kunnen we waarschuwingsborden zien die ons vertellen hoe ongezond het is deze dampen rijk aan

zwaveldioxyde in te ademen. En toch groeien hier planten, o.m. de Ohi'a-boom met zijn mooie bloesems. Deze inheemse plant heeft zich hier in het Volcano Park aangepast aan deze giftige uitwasemingen: hij slaagt erin heel snel zijn ademporiën te sluiten wanneer de concentratie gif in de lucht te hoog wordt; wanneer de windrichting verandert en het SO₂-gehalte opnieuw daalt, gaan deze poriën terug open!

Ohi'a in de zwaveldioxyde

Lava tunnel

Apapane op Ohi'a bloesem

Dan volgt een mooie wandeling richting Thurston Lava Tube, een spectaculaire lavatunnel omringd door oorspronkelijke bossen. Het gebied is begroeid met hoge varens en andere prachtige planten. Midden in dat gebied ligt een zeer oude tunnel van lava, die met lampen wordt verlicht. De lavatunnel werd in 1913 ontdekt; aan het plafond hingen destijds nog veel lava stalactieten, maar die zijn door souvenirjagers afgebroken en meegenomen.” Hier zien we verschillende mooie vogels, o.a. de Apapane (*Himatione sanguinea*),

“een schitterende karmijnrode vogel die moeilijk te zien is tussen de Ohia-bloesems waarvan hij de nektar drinkt en tegelijkertijd zorgt voor de bestuiving ervan. Het is een endemische vogel waarvan de mooi gekleurde vedertjes destijds werden gebruikt om verschillende kledingstukken van de Hawaïaanse adel te versieren. De huidige “Conservation Status” luidt: “Threatened critical!”

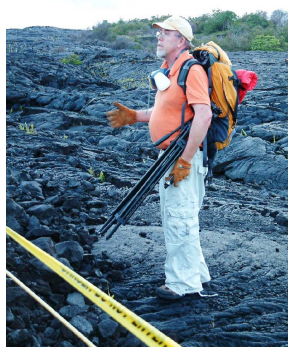

Rond 15.00u komen we terug op onze kamers om “snel” te lunchen.

Daarna komt de Lava Tree State Monument aan bod. Dit is een openbaar park met lava mallen van boomstammen die werden gevormd toen een lavastroom over een bosrijk gebied in 1790 stroomde.. Mooi park met zeer speciale sfeer. In de verte horen we de roep van de Coqui-fluitkikker (*Eleutherodactylus coqui*), een amfibiesoort die werd ingevoerd vanuit Puerto Rico, d.m.v. de Bromelia-handel. De soortnaam is afgeleid van de roep: de mannetjes maken een “co-qui”-achtig geluid.

Nu gaan we naar ons “Lava-point”, waar we dus knalrode lavastromen zouden kunnen observeren.

De laatste kilometers naar dat punt zijn niet vanzelfsprekend. Een fikse regenbui vergemakkelijkt de toestand niet, maar levert ons een prachtige regenboog op, zo dicht bij dat we de indruk hebben hem te kunnen aanraken. Na beetje aarzelen en bevragen geraken we op dé plek en we zijn niet de enigen. Een beetje Vlaamse kermis, met allerlei kraampjes voor souvenirs, drankjes en ijsjes...

En nu is het ongeduldig wachten op het invallen van de duisternis, op één van de flanken van de meest actieve vulkaan ter wereld...

Na een uurtje wachten en een tweede regenbui komt er iemand (een wetenschapper? een fotograaf?) uit het niets en weet te vertellen dat de lavastroom veel te zwak is om het beloofde spektakel op te voeren. En inderdaad, op een paar rode puntjes na valt er niks te zien. We hebben ons wel goed geamuseerd in deze weeral zeer ongewone sfeer.

Om 19.30u blazen we de terugtocht af en zoeken we iets te eten. Onze keuze valt op Paulo's Bistro, in Paho'a. Lekker avondmaal!

Maar de meest gelukkige hier was toch de Fred, want hij slaagde erin die beruchte Coqui-fluitkikker in de achtertuin van het restaurant te vangen!

De inwoners van het eiland zijn uiterst ongelukkig met de komst van dit amfibie omwille van hun grondig verstoorde nachtrust: de lokroep van de mannetjes is bij alle soorten Fluitkikkers berucht vanwege de hoge en vooral harde tonen, maar deze soort spant de kroon: tussen de 90 en 100 decibel zijn de 'normale' volumes. Een groep mannetjes vlak bij elkaar versterken elkaar alleen maar, en het geluid wordt ondraaglijk als men te dichtbij komt. Daarbij vermenigvuldigt deze soort zich in hoog tempo: is niet afhankelijk van oppervlaktewater zoals veel amfibieën en dus weinig kwetsbaar; de eitjes worden op de grond afgezet en bewaakt door het mannetje. Na enkele weken komen er direct volgroeide kikkertjes uit! er is geen vrijzwemmend larvestadium en de kikkervisjes ontwikkelen zich volledig in het ei. En dan nog alleen nachtaktief, heel klein, bijna niet te vinden en dus heel moeilijk te vangen!

Omstreeks 22.15u zijn we terug na een rijkgevulde dag!

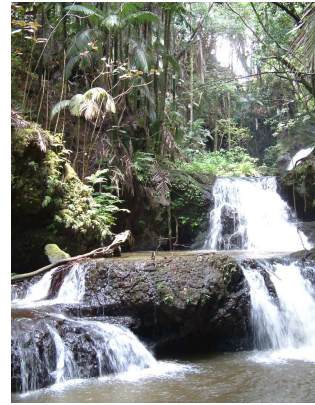
Zaterdag 24 april 2010 Volcano National Park & Hilo

We verlaten het hotel om 07.00u en ontbijten in Hilo. Dit is de natste stad van de Verenigde Staten en één van de natste steden ter wereld, met een gemiddeld jaarlijkse neerslag van 3245mm op zeeniveau! We maken een wandeling door de Banyan Drive, een weg met vele banyan-bomen (*Ficus benghalensis*) die geplant werden door bekende personen (o.a. Amelia Earhart, Babe Ruth en Richard Nixon). We bezoeken er ook de Prinses Lili'uoakalani Gardens, een groot park in Japanse stijl. We spotten er talrijke poezen die in een doolhof van boomwortels leven.

Daarna gaan we naar het Pacific Tsunami Museum dat werd opgericht in 1994 met als mission statement: *"We believe that through education and awareness, no one should ever again die in Hawaii due to a tsunami"*. De stad Hilo werd in 1946 en 1960 tweemaal verwoest geweest door hevige vloedgolven tot 8 meter boven het zeeniveau! In 1948 werd het Pacific Tsunami Warning Centre opgericht in Hawaï. In de daaropvolgende jaren werd het systeem uitgebreid tot het International Pacific Warning System".

Vervolgens rijden we naar de Hawaii Tropical Botanical Garden, gelegen iets buiten Hilo. Deze privé botanische tuin, de mooiste van Hawaï, biedt plaats aan meer dan 2000 soorten tropische planten. *"De stichters van de Tropical Botanical Garden hebben heel goed gebruik weten te maken van de natuurlijke omgeving. De tuin is gelegen aan een baai, waar al heel vroeg de eerste bewoners van Big Island zich vestigden, een aantal grafmonumenten waarvan onbekend is van wie ze zijn, herinneren hieraan. De meeste flora is afkomstig van de Hawaïanse eilanden, met een enkele soort van andere Polynesische eilanden."* Mooie wandelingen waar honderden foto's werden genomen van planten en beestjes...

Om 12.00u gaan we lunchen in de “What's Shakin” en daarna trekken we naar het Akaka Falls State Park, met haar 132m hoge waterval. Vervolgens rijden we langs de mooie kust via Waimea naar Kona. We stoppen in Parkers Ranch, maar daar worden we uitgerend.... Terug naar het hotel waar we moeten vaststellen dat het restaurant gesloten is, ondanks onze reservatie. Geen nood: we genieten van een lekker “snackske” met een Hawaïaanse muziekbond.

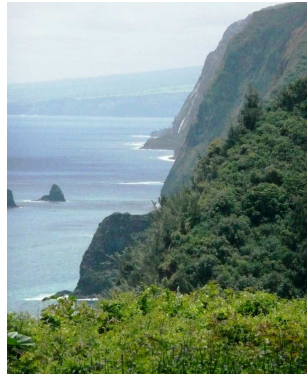
Zondag 25 april 2010 Dagexcursie Noord Kohala

Op Rita & Fred na brengt de groep een bezoek aan de Puako Petroglyphs, oude rotsgravures, waarvan juiste leeftijd en oorsprong niet is gekend!

Omdat de wandeling wat langer is dan gepland, passen we ons dagprogramma wat aan. We rijden rechtstreeks naar ons verste punt voor die dag, nl. het einde van Highway 270, aan de Pololu Valley Lookout. Hier hebben we een prachtig uitzicht op de reusachtige vallei. Werner, Johan, Wim en Lieve wandelen een eindje op de weg naar het strand. De rest van de groep geniet van het mooie landschap en het zalige zonnetje.

Daarna gaan we lunchen in the Bamboo restaurant in Hawi. Na de lunch is er wat tijd om te winkelen in de leuke straatjes van Hawi, en bezoeken we de lokale kerk der Heilige Harten, waar een nieuwe gedenkplaat voor Damiaan hangt. Daarna rijden we via het binnenland terug naar Lahaine. Op de terugweg stoppen we nog aan het Spencer Beach Park, waar normaliter talrijke Green Turtles kunnen gespot worden. Het is echter zondagnamiddag en “vullen bak” op het strand, en van Green Turtles is geen spoor. Op dezelfde plek bezoeken we ook één van de grootste tempels van Hawaï, het Pu’ukohale Heiau.

Ondertussen hebben Rita en Fred “genikst”, zijnde beetje gesnorkeld met schildpad, murenen, hagedisjes en mangoesten gespot en een humuhumunukunukuapua'a gefilmd. De naam van deze vis zou betekenen: “vis die een naald draagt, een bek heeft en knort als een varken”. Er wordt beweerd dat het één van de langste woorden in de Hawaïiaanse taal is en dat de naam is langer dan de vis.”

Ook van de vrije tijd gebruik gemaakt om de verschillende mogelijkheden van helicoptervluchten te vergelijken en uit te werken.

Maandag 26 april 2010 Mauna Kea

Terwijl de ene helft van de groep o.m. geniet van de hotelfaciliteiten zoals zonnen aan het zwembad en snorkelen in een van de getijde-poelen die een geliefkoosde rustplaats zijn voor zeeschildpadden, vertrekken Lieve, Rita, Wim, Johan en Fred richting helikopterbasis. We genieten daar van een 40-minuten lange vlucht over vulkanen en diepe valleien met o.a. een waterval van 1000m hoog.

In de namiddag vertrekken we allen samen voor een georganiseerde excursie naar de Mauna Kea. “Mauna Kea is een slapende vulkaan. Met een totale hoogte van 10.203 meter, gemeten vanaf het laagste punt van zijn voet op de bodem van de Grote oceaan, is het de hoogste berg ter wereld. De vulkaan komt 4205 meter boven de zeespiegel uit. In tegenstelling tot zijn buurman Mauna Loa is Mauna Kea niet actief en hij wordt beschouwd als slapende vulkaan. De leeftijd wordt geschat op 1 miljoen jaar, de oudste gevonden stenen zijn ca. 200.000 jaar oud. De vulkaan was ca. 4000 tot 6000 jaar geleden voor het laatst actief; er waren toen minstens zeven uitbarstingen. Hij heeft al eerder een slapend bestaan gehad dat langer duurde dan 4500 jaar, dus het huidige gebrek aan activiteit is geen teken dat de vulkaan definitief is uitgedoofd. De top van Mauna Kea is via een voor het grootste gedeelte verharde weg te bereiken. Op de top bevinden zich twaalf (onafhankelijke) telescopen van het Mauna Kea-observatorium. Het is een van de beste plaatsen ter wereld om waarnemingen van het heelal te doen. Er zijn plannen om de grootste telescoop ter wereld hier te bouwen. Bepaalde groepen Hawaïianen zijn hier echter fel tegen omdat Mauna Kea een voor hen heilige berg is.”

Op weg naar boven genieten we van onze reeds in België bestelde snacks op het terras van het Onizuka International Astronomy Centre.

Hier komen nog enkele exemplaren voor van het Zilverzwaard: “the *Haleakalā* silversword (*Argyroxiphium sandwicense* subsp. *macrocephalum*) in general is referred to as ‘āhinahina in Hawaiian (literally, “very gray”), and it has been a threatened species according to the U.S. Fish & Wildlife service since May 15, 1922. Excessive grazing by cattle and goats and vandalism inflicted by people in the 1920s caused near

extinction of the Haleakalā silversword. This plant is only found at an elevation of 2,100 to 3,000 m on the Haleakalā summit depression, the rim summits, and surrounding slopes of the dormant Haleakala volcano". We mogen fier zijn deze unieke plant hier te hebben kunnen zien!

Daarna rijden we verder naar de top, waar de temperatuur amper 1°C. is. Hier, om 18.53u en op 4200m hoogte, genieten we van een spectaculaire zonsondergang! We zien ook hoe de telescopen geopend worden voor hun nachtelijke waarnemingen. Rond 20.30u zakken we naar een meer comfortabele hoogte waar we met enkele telescopen kennis maken met het Hawaïaanse firmament. Rond middernacht ligt iedereen onder de wol.

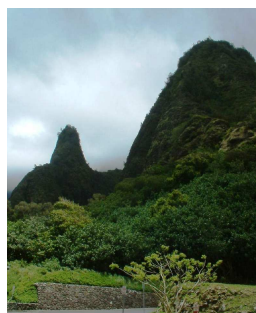

Dinsdag 27 april 2010 Maui Island

We ontbijten tussen 06.00 en 07.00u en verlaten het Outrigger Hotel richting airport. Maar eerst komt er een ernstige mededeling van Werner: hij wordt zopas verwittigd van het feit dat de afdaling per muilezel naar Kalaupapa, voorzien vrijdag 30/4, niet kan doorgaan. Door een aardverschuiving is het ezelspad zwaar beschadigd en is er geen doorkomen aan. Maar hij heeft al een alternatief bedacht en iedereen wordt gerustgesteld... Vandaag ruilen we Big Island in voor Maui Island. Gelukkig zijn we tijdig vertrokken want we zitten... jawel... in een file! Hier kennen ze ook al het fenomeen van de spitsuren! Om 10.30 stijgen we op en minder dan een uur later zitten we in ons busje om een tour op het eiland te maken.

"Maui is met 1883 km² het op één na grootste eiland van de archipel. Het eiland bestaat uit twee vulkanen, Haleakala (3055 m) en de overblijfselen van de oudere West Maui Volcano, die door een landengte met elkaar verbonden zijn. Omdat deze landengte als een dal tussen de vulkanische bergen ligt, staat Maui ook bekend als "The Valley Isle". Er wonen ongeveer 118.000 inwoners zodat de bevolkingsdichtheid 62 inwoners per vierkante kilometer is".

Op zeeniveau heerst op Maui gedurende het hele jaar een tropisch klimaat. De gemiddelde temperaturen liggen in de zomer tussen 24 en 27 °C, in de winter ongeveer 2–4 °C lager. De watertemperaturen in de Grote Oceaan bedragen 24–27 °C. De regentijd is van november tot april. De hoeveelheid neerslag varieert afhankelijk van de plaats op het eiland. De noordoostelijke loefzijde van het eiland langs de kust bij Hana krijgt bijna 10 m neerslag per jaar, waarmee het een van de natste plaatsen op aarde is, terwijl Kihei, dat aan de lijzijde van de vulkaan Haleakala ligt, slecht 250 mm per jaar krijgt.

We beginnen ons bezoek bij de 400m hoge Iao Needle, een zeer speciale en toeristische rotsformatie en rijden vervolgens langs de kust en het stadje Lahaina. Omstreeks 14.30u arriveren we in het Maui Coast Hotel, een van de beste hotels in Kihei. De vrije namiddag verloopt rustig: wandelen, rusten, rommelen...

Een paar onder ons doen de Shearwaters wandeling. Op zichzelf niet zo speciaals, behalve dan dat er op een welbepaalde plaats een 6-tal grote schildpadden in een zeer woelige zee grote inspanningen leken te doen om

toch maar te grazen, ondanks de grote golfslag. Af en toe zien we de kopjes naar boven komen om lucht te happen. Avondmaal-afspraak om 19.00u. We gaan naar Café Ole'i waar we het proberen gezellig te maken, ondanks de rumoerige omgeving.

Woensdag 28 april 2010 Maui

Vrije dag, waar de reisgenoten voor verschillende opties kiezen.

Zo trekken Lieve, Tine en Frans naar de Haleakala vulkaan om er de zonsopgang te bewonderen. Haleakala is een grote schildvulkaan. Hij bedekt meer dan 75% van het eiland en is 3055m hoog. De naam betekent Huis van de zon. In de folklore van het eiland was de top van de berg de woning van de grootmoeder van de halfgod Maui. De vulkaan wordt als actief beschouwd en heeft talloze uitbarstingen gekend gedurende de laatste 30.000 jaar. Moedige keuze om naar boven te gaan want dat houdt in... vertrekken om 02.15u!!! Maar het loont! Prachtige heldere hemel, excursie geslaagd!

Deze laatste groep vertrekt om 06.00u. Echte geluksvogels: bijna onmiddellijk na het uitvaren zien we nl. 2 tuimelaars (*Tursiops truncatus*), robuuste maar gestroomlijnde, grijze dolfijnen, met een duidelijke snuit. “De tuimelaar scoort ongetwijfeld hoog in discussies over intelligente dieren. Dit onder andere op basis van zijn prestaties in dolfinaria, de inzet bij verschillende marines en de resultaten van wetenschappelijk onderzoek. De televisiedolfijn Flipper was ook een tuimelaar.

De tuimelaar heeft een bijzondere manier van slapen: hij slaapt met één hersenhelft tegelijk. Zo kan de ene hersenhelft rusten, terwijl de andere bij bewustzijn blijft. Zo zorgt hij dat hij niet verdrinkt in zijn slaap, hij moet immers aan de oppervlakte blijven om lucht te kunnen halen. Deze manier van slapen is ook een bescherming tegen vijanden onder water.”

Even later zien we een moeder en dochter Bultrugwalvis (*Megaptera novaeangliae*). Indrukwekkend

verschijnsel! “De bultrug is gemakkelijk herkenbaar. Hij heeft een gedrongen lichaamsbouw en is deels zwart van boven. De kop en de onderkaak zijn bedekt met knobbels (haarzakjes). De borstvinnen, met een lengte van een derde van de lichaamslengte, zijn zwart-wit. De staartvinnen, die hoog worden opgetild tijdens het onderduiken, hebben golfvormige uiteinden, en een uniek patroon op de onderzijde waaraan een individuele bultrug kan worden herkend. Het is een van de grotere walvissoorten met een maximale lengte die kan variëren van 12 tot 15 meter. Het wijfje wordt groter dan het mannetje. Een volwassen exemplaar weegt 25 tot 30 ton. Als een bultrug onderduikt wordt de rug sterk gekromd en komt de kleinerugvin als een soort

bult boven water. Vandaar de naam bultrug.” We zien ze allebei regelmatig aan de oppervlakte komen; ze maken er een echt schouwspel van!

Een paar uur later, tijdens de lunch aan boord, verwittigt de kapitein ons van de komst van een groep van minstens 200 Spinnerdolfijnen. “De Hawaïaanse spinnerdolfijn of langsnuiddolfijn (*Stenella longirostris longirostris*) komt voor in tropische en subtropische wateren over de gehele wereld. De naam “spinnerdolfijn” dankt hij aan de sprongen die hij uit het water maakt, waarbij hij regelmatig om zijn lengteas spint. De langsnuiddolfijn is een slanke, gespierde, torpedovormige dolfijnsoort met een smalle middelgrote tot lange snuit. De rugvin is groot, driehoekig of sikkelvormig en in het midden van de rug geplaatst.

Langsnuiddolfijnen die leven langs de kust van Hawaï rusten overdag in groepjes langs ondiepe kusten en in beschutte baaien. Hier is de zee rustiger en haaien uit diepere wateren, de belangrijkste vijand van de dolfijnen,

zeldzamer en makkelijker waarneembaar. 's Nachts gaan ze op meer dan een kilometer van de kust op jacht. Tijdens de jacht valt het groepje uiteen in kleinere groepjes. Regelmatig trekken de dieren ook op met dolfijnen van andere groepjes. Hierdoor wisselt de groepssamenstelling regelmatig, en bevat een groepje zelden voor langere tijd achter elkaar dezelfde leden. Binnen een groepje bestaan wel meestal hechtere subgroepjes van vier tot acht waarschijnlijk verwante dieren, die tot vier maanden of zelfs langer (misschien zelfs een heel leven lang) met elkaar optrekken. Als dieren na een lange tijd elkaar weerzien, gaat de ontmoeting gepaard met sprongen uit het water, het rondtollen in de lucht, slagen met de staart en verscheidene geluiden. Jongen worden met intervallen van zo'n drie jaar geboren. Na een draagtijd van tien tot elf maanden wordt één jong geboren, meestal in de lente of de herfst. Bij de geboorte is het jong zo'n 75 cm lang. Het jong wordt 11 tot 19 maanden lang gezoogd. Vrouwtjes zijn na vier tot zes jaar geslachtsrijp, mannetjes na zes tot negen jaar". We haasten ons in het water, met snorkel en zwemvliezen. Werner is de eerste die het ongelooflijk gevoel mag ervaren: rondwarrelen in het water, met boven, onder, links en rechts van hem, tientallen kleine dolfijnen!! Heel snel zit iedereen tussen de Spinners en we genieten er heel erg van, hoewel het spektakel maar een paar minuten duurt!

Na de uitstappen wordt er nog wat gewandeld in Lahaina, waar het centrale plein, Courthouse Square, overdekt is met één grote Banyanboom. Oude banyan bomen worden gekenmerkt door hun "lucht-steunwortels" welke in dikke boomstammen groeien die, mettertijd, niet meer van de belangrijkste boomstam te onderscheiden zijn. Het stadje was in de 19de eeuw het centrum van de walvisindustrie en is nu een levendige haven met talrijke winkelstraten... Met 2 taxi's keert de groep terug naar het hotel, en om 19.00u gaan we eten in de East Ocean, een lekker Chinees restaurant.

We bestellen "een beetje van alles" en iedereen proeft van alles wat. Johan, die nog niet helemaal OK is, houdt het bij een lekker heet soepje.

Op de terugweg zien we een paar gekko's aan het verlichte reclamebord van ons Maui Coast hotel, nl. de Aziatische huisgekko, ook Tjiktjak (*Hemidactylus frenatus*) genoemd. "Het is een kleine en snelle soort die zich zeer goed kan afplatten en overal tussen kruipt. Bij vakanties in verre landen zijn het vaak deze diertjes die bij het inpakken overal tevoorschijn komen; tussen de was, autobekleding en in schoenen. Huisgekko's trekken zich weinig aan van mensen en profiteren van het kunstmatige licht in de gecultiveerde wereld waar insecten op afkomen. In veel landen worden ze hierdoor als bijzonder nuttig gezien, hoewel in de paartijd de dieren harde geluiden kunnen maken. Vanwege dit geluid worden ze in de Aziatische landen waar ze voorkomen ook wel tjiktjak (Moderne Maleise spelling: cicak) genoemd, dat van het "tjik-tjak"-geluid is afgeleid."

Donderdag 29 april 2010 Maui - Molokai

Ook vandaag zijn we vroeg uit de veren. Om 05.45u worden we opgepikt voor de transfer naar de haven van Lahaina, waar we met de Molokai Princess om 07.15u overzetten naar het eiland Molokai.

"Moloka ʻi is 61 x 16 km groot met een landoppervlak van 673 km² en bestaat uit twee uitgedoofde vulkanen. Het hoogste punt is Kamakou (1510m) op East Moloka ʻi. De East Moloka ʻi vulkaan is de zuidelijke helft van een eens veel grotere vulkaan. De noordelijke helft is 1.5 miljoen jaar geleden naar de bodem van de Grote Oceaan gezonken waar het nu als een veld van puin ligt. Het overblijvende deel van de vulkaan op het eiland zijn nu de hoogste klippen van de wereld. Deze klippen zijn te zien in de film Jurassic Park III. De lage westelijke helft van Moloka ʻi is droog en de grond is kaal door begrazing door geiten. De oostelijke helft bestaat uit een plateau bedekt door vochtige bossen. Molokai werd tot 1969 gebruikt om melaatsen op te vangen. Dit eiland kreeg naam door het feit dat Pater Damiaan zich er vestigde als jonge gezonde priester, geldinzamelingen, kleedinzamelingen

etc. hield, hij verliet het eiland enkele malen tot hij ziek werd. Hij kreeg melaatsheid door contact met bewoners van het eiland. Hij leefde er tot aan zijn dood en stierf in april 1889”.

Het eerste half uur is het zalig genieten op het bovendek van onze boot, richting Molokai: warm ochtendzonnetje en frisse zeewind. Op een bepaald ogenblik vraagt een bemanningslid ons om naar beneden te komen omdat er slecht weer op komst is. Niets laat dat vermoeden en we treuzelen dus een beetje... maar ineens steekt er een felle wind op, wordt de zee woest en krijgen we het zelfs moeilijk om de trap naar het benedendek te halen. Blijkt typisch weerpatroon te zijn in het Kanaal van Molokai waarvan de lokale naam “Pailolo Channel” luidt: *“the Pailolo Channel separates the islands of Molokai and Maui. Although the channel is only about 8.4 miles at its shortest point, it is one of the windiest and roughest in the Hawaiian Islands. Pailolo translates to “crazy fisherman” referring to the typical sea surface conditions and who would attempt to navigate therein.”*

We komen aan om 09.30u en gaan aan boord van een paar taxi's voor een rondrit over het eiland. Eerst rijden we naar Kalaupapa Lookout van waaruit we een prachtig zicht zouden moeten hebben op het gelijknamig schiereiland. Maar het regent, we zitten letterlijk in de wolken en er is dus

De notenkrakers

helemaal niets te zien. Dan maar verder naar Purdy's Macadamia Nut Farm, Na Hua O'ka Aina. *“In the 1920's a grove of fifty macadamia nut trees was planted on one acre in Ho'olehua on the island of Moloka'i. The Purdy family acquired the grove through the Hawaiian Homestead Act. This law has provided opportunity for (some) people of Hawaiian ancestry to return to the land. In 1980 the Purdys began to produce macadamias as a family business. The entire family helps maintain the trees and gather and prepare the nuts. We are constantly expanding the grove and planting new trees as demand has been greater than the supply. We continue to keep our business a small and personal family style enterprise.”* Da's allemaal heel mooi, maar niemand blijkt hier aanwezig en we kraken dan zelf wel enkele noten met het plaatselijk

ambachtelijk materiaal.

Rond 11.00u trekken we westwaarts, naar Papahaku Beach, waar een heel groot resort werd gebouwd. Vóór het complex af was werd het stopgezet door lokale autoriteiten omwille van het zeer negatief effect op het waterpeil aldaar. Om 11.30u wordt er een volledige lunch uit de derde taxi getoverd. Gezellig middagmaal. In de verte kunnen we vaststellen dat het nog altijd regent op de Overlook en dus rijden we naar beneden. Hier zien we heel even een groep Néné-ganzen.

“De Néné of Hawaii-gans (Branta sandvicensis), is een ganzensoort met zijn roots in, hoe kan het ook anders, Hawaii. In de natuur wordt deze soort sterk bedreigd. De soort heeft lang op het randje van uitsterven gestaan, maar inmiddels is het de staatsvogel van Hawaii geworden. In de jaren 40 zijn deze ganzen bijna uitgeroeid door de wetten van Hawaii. Het was immers toegestaan om in de winter (de tijd dat de ganzen het meest kwetsbaar zijn) op deze ganzen te jagen. In 1947 waren er zelfs nog maar 30 ganzen in leven, terwijl er in de 18de eeuw nog zo'n 25.000 vogels waren! De Nene staat nog steeds op de Rode Lijst en hoewel hij niet meer wordt bejaagd, wordt hij bedreigd door ingevoerde mangoesten en verwilderde honden en katten. Deze jagen op eieren en jonge vogels. Op dit moment zijn er rond de 800 tot 900 wilde Hawaii-ganzen in Hawaii. Ze is het nauwst verwant aan de bekendere Canadese gans (Branta canadensis). Het is in feite een eilandvorm die zich door de evolutie behoorlijk heeft weten aan te passen.”

We maken een extra-uitstapje naar de Halawa Valley, schilderachtig en fotogeniek gebied met zee, dalen en watervallen... Na de middag, bezoek aan de St. Joseph Church, de enige kerk gebouwd door Pater Damiaan op Hawaii én die nog in zijn oorspronkelijke staat is. En dit kerkje zien we later op de reis nog terug... Om 16.30u komen we aan in het sympathiek Molokai Hotel in Kaunakakai. Tijd genoeg om wat te rusten, te zwemmen, te zonnen en/of een deugddoend bad te nemen. In de eenvoudige maar mooie tuin komen verschillende soorten vogels en kleine hagedisjes voor, maar geen nieuw soort te bespeuren... Na het lekker avondmaal wordt er nog wat nagepraat over de indrukken van de dag, en om 22.00u valt er echt niks meer te beleven.

Vrijdag 30 april 2010

Kalaupapa

Om 08.00u vertrekken we naar de luchthaven, met een beetje onzekerheid: omwille van de recente noodwendige programmawijzigingen, is het een beetje bang afwachten of de lokale mensen wel op de afspraak zullen zijn... Na anderhalf uur moet alles heel snel gaan: de groep wordt in 2 delen opgesplitst en het eerste groepje moet onmiddellijk met de piloot naar een kleine Cessna.

Instappen en wegwezen. Geen tijd om na te denken... Een korte maar bewogen vlucht... en om 09.46u landen we op wat ze daar noemen “the International Airport of Kalaupapa”, al snel gevolgd door het vliegtuigje van de 2de groep. Iedereen dan naar de “tourbus” van Damien Tours... een steenoud verroest maar heel leuk voertuig, dat perfect zijn plaats zou hebben in een Ford-museum. En daarbovenop, een ongelofelijke sympathieke chauffeur en gids.

We rijden eerst naar de St. Philomena kerk. *“Saint Philomena Church in Kalawao was begun as a small chapel by Brother Bertrand in 1872. It was here that Father Damien spent his first nights on Molokai, sleeping on the ground under a hala tree next to the chapel. The chapel stands today behind the church. Father Damien added on to St. Philomena twice, more than doubling its size. To accommodate the needs of his congregation, Damien positioned the church so that the gusty trade winds passed through the many windows.*

The interior of St. Philomena was refinished and painted by his parishioners. Because of their fondness for bright colors, they selected a rainbow of colors to complete the task.

In 1995, following the beatification ceremonies in Belgium, a relic of Father Damien was returned to Kalawao and was reinterred next to the church. Today, St. Philomena stands in homage to Damien the Blessed, the priest from Belgium”. Hier staat ook het graf van Pater Damiaan. “This black, concrete cross marks Father Damien's grave site at Kalawao. In 1936, his remains were exhumed and returned to Belgium at the request of their government.

When the relic was returned to Molokai in 1995, a small vault was built in the walls of Damien's original grave. Wrapped in white and black kapa cloth, the relic was placed in a milo wood box and sealed within the vault. It was Damien's wish to be buried among his people at Kalawao. Finally, his wishes were respected”.

We rijden verder met de bus, richting Library. Onderweg zien we wilde zwijnen, en Fred slaagt erin om een zeer speciaal reptieltje te vangen, waar hij al 5 dagen actief naar zoekt, nl. de Brahmaanse blinde slang (*Ramphotyphlops braminus*). Ergens in de jaren 1980 zou het eerste individu toevallig zijn ingevoerd op het eiland via potgrond vanuit de

Filippijnen.

Dit piepklein zwart slangetje van amper 12cm lang lijkt heel erg op een gewone pier. Van dichterbij bekeken zien we toch dat er klein schubbetjes aanwezig zijn, alsook twee mini-oogkastjes. Nog even wachten en dan zien we het tongetje verschijnen... Yess! Geen doodgewone pier dus!! *“Dit beestje heeft een volledig ondergronds bestaan. Ze is niet zeldzaam, maar omwille van haar levenswijze wordt ze héél zelden waargenomen. Om maar te zeggen dat we hier heel veel geluk hebben gehad! Oorspronkelijk komt ze voor in Azië, maar nu wordt ze in (bijna) alle (sub)-tropische gebieden gemeld, en de verspreiding van de soort gebeurt via potplanten en potgrond die over de hele wereld wordt vervoerd en verhandeld. De Blinde slang voedt zich met kleine termieten en insectenlarven. Door het feit dat haar voedsel ook niet tot de inheemse fauna van Hawaii hoort, is de aanwezigheid van dit reptiel geen bedreiging voor het eigen ecosysteem. Al de slangetjes van deze soort zijn wijfjes! Het is dan ook de enige gekende parthenogenetische slang ter wereld. Dit houdt in dat één exemplaar volstaat om een eiland of een regio te bevolken, want deze slang legt “onbevuchte” eitjes waaruit perfecte clones van de moeder worden geboren!”*

Omstreeks 13.00u lunchen we, niet ver van de kerk, op een grasvlakte aan de kust, en genieten we van de adembenemende zichten van de rotsformaties van het schiereiland Kalaupapa. Juist vóór het verlaten van deze plek, komt de Limburgse Pater Felix nog een babbeltje doen met Lieve, Tine en Jan. Hij vertelt dat bij de heiligverklaring van Pater Damiaan, hij Kardinaal Danneels heeft ontmoet, samen met Eddy Merckx en Jef Vermassen...!

Richting luchthaventje kunnen we op de valreep nog een kudde Axis herten (Cervus axis) waarnemen. *“Deze herten, die van oorsprong in Indië voorkomen, werden op Maui geïntroduceerd in 1959 in opdracht van de wetgever, als “ een soort spel met naar verluidt een laag reproductief potentieel”. Niettemin, na de invoering van slechts 9 herten, is die populatie sterk gegroeid. Anno 2000 werd die op 3.000 dieren geschat en een projectie van de voortplanting brengt dat cijfer op 20.000 voor 2008, indien er niets wordt ondernomen. Ondertussen wordt er veel op deze herten gejaagd om hun aantal te beperken en zodoende de inheemse planten te beschermen.”*

Na dit bezoek vliegen we terug naar Kaunakakai en ons hotel. Even tijd om zich op te frissen, en dan richting St. Joseph Church, waar Tine haar 80ste voorstelling van “Mijn zoon Damiaan” zal geven. Zowel de plek als de opvoering van dit monoloog zijn adembenemend. Onvergetelijk hoe Tine deze rol interpreteert, binnen in de kerk gebouwd door Pater Damiaan himself! Pakkend, ontroerend, gewoon perfect! Nog een hele tijd onder de indruk van wat we komen te beleven, keren we terug naar ons hotel. Om 18.00u wordt ons Champagne aangeboden door Hilde, omwille van haar zoveelste lente...

Zaterdag 1 mei 2010 Molokai – Oahu

Vrije voormiddag, die rustig wordt ingevuld naar eigen zin: strandwandelen, zwemmen, zonnen, valiezen maken...

Tijdens een solitaire wandeling krijgt Johan een Axis-hert te zien die tot op één meter van hem is blijven staan! Prachtige waarneming! We vertrekken rond 11.00u voor een bezoek aan een koffieplantage in Kuala Pu'u, waar we van een zalige en speciale Mocha Mama mogen genieten...

Nadien beleven we nog een "Grease Pig Contest", m.a.w. Een "Pak-het-biggetje-spel" voor de jeugd, een typische lokale één mei-feest.

Op de luchthaven wordt er serieus aan drugscontrole gedaan. We verlaten het fantastisch eiland Molokai om 14.10u met een schroefvliegtuig type DHC8-100 voor 40 personen, richting Honolulu, waar we amper 40 minuten later aankomen. "Oahu is het hoofdeiland van Hawaïi, en Honolulu de hoofdstad ervan. Het is het

eiland met de meeste inwoners, met stranden als Waikiki en Sunset Beach en een veelvoud aan culturen die zich in het drukke zakenleven van Honolulu mengen. De wolkenkrabbers aan de kust verraden een drukke welvaartsmaatschappij die bruist van energie". Een groter contrast met Molokai konden we ons niet inbeelden. We rijden met een busje naar het autoverhuurbedrijf waar we 3 auto's oppikken en begeven ons naar het Oahu Pacific Beach Hotel waar we 2 nachten zullen verblijven. Luxueus hotel, schitterend gelegen op amper 100m van het beroemde Waikiki Beach. Vrije namiddag waar iedereen deze befaamde surferbeach afloopt en blijft hangen aan de uitstalramen van talloze mooie winkels van de Kalakau Avenue. In één van die winkels staat zelfs de Ferrari van Kimi Räikkönen te koop! Met deze Ferrari werd deze Fin wereldkampioen in 2007. Even verder staat ook het standbeeld van 'Duke Kahanamoku'. bekend als de Hawaïiaan die het surfen internationaal vermaard maakte. Hij was een olympisch kampioen, een Hollywood acteur en politiek figuur. Kortom een Hawaïaanse held. De groep verspreidt zich over verschillende restaurants voor het avondmaal. Tot laat in de nacht is het druk in deze winkelstraten: clowns, kleine orkesttestjes, rappers e.d. maken ambiance op de stoep. Op ons terrasje maken we opeens een kleurrijke verschijning mee: er landt nl. een Mantelkardinaal (*Paroaria capitata*). "Dit vogeltje, even groot als een mus, afkomstig uit Zuid-Amerika, is inderdaad kontrastrijk gevederd: zwarte mantel, spierwitte buik, zwarte staart, dieprode kop met een zwarte kinvlek die van de onderkant van de snavel tot in een punt op de borst loopt, oranje bek en rood oog. Kleuren genoeg!"

De F1-wagen van
Räikkönen

Duke Kahanamoku

de Mantelkardinaal

Zondag 2 mei 2010 Pearl Harbour

We moeten heel vroeg uit de veren, want Pearl Harbour staat op het programma. Daar komt zoveel volk naar kijken dat we zeker meer dan één uur voor de opening van de loketten in de rij moeten staan, zoniet riskeren we uren te wachten vooraleer we de site kunnen binnentreden. Dus... vertrek om 05.30u, met het ontbijtpakket in de auto's. We zijn er heel vroeg, en toch nog net niet de eersten... Rustig ontbijten, vogeltjes bekijken, o.m. de Roodkuifkardinaal (*Paroaria coronata*), die ruim twee eeuwen geleden werd ontdekt en in 1776 voor het eerst door de ornitholoog Müller wetenschappelijk beschreven. Hij komt oorspronkelijk uit Oost-Bolivia, Paraguay, het zuiden van Brazilië en het noorden van Argentinië. Werd als gezelschapsvogel ingevoerd in de jaren 1920. Lengte ongeveer 18,5 cm. Kop, kuif en de op de kropstreek puntig toelopende bef zijn scharlakenrood.

Wij zien een volwassen exemplaar die druk bezig is pas uitgevlogen jonge vogels te voeden met brood en toespijs van ons ontbijtpakket... Verder nog de “gewone” Rode kardinaal (*Cardinalis cardinalis*) afkomstig uit Noord-Amerika en de Mexicaanse Roodmus (*Carpodacus mexicanus*) een typische zaadeter en cultuurvolger.

We bezoeken het Pearl Harbour Monument in de regen. Dit is de plek waar op 7 december 1941 Amerika betrokken raakte bij de Tweede Wereldoorlog door het tot zinken brengen van de USS Arizona. Meer dan 300 Japanse vliegtuigen voerden een verrassingsaanval uit. Hierbij kwamen ruim 2.000 Amerikaanse soldaten om het leven, waarvan ongeveer de helft in de USS Arizona. “Het Amerikaanse slagschip kreeg een opknabbeurt op zaterdag 6 december 1941, langzij het reparatieschip USS Vestal. Het slagschip lag aan de havensteiger van Ford Island te Pearl Harbor. Daarachter lag het slagschip USS Nevada als laatste van een rij van 9 schepen die zij aan zij, in linielengte, achter elkaar gemeerd lagen. Daarnaast lag de olietanker, de USS Neosho die op die dag de schepen nog zou bevoorraden met stookolie. Niets vermoedend was dat een prachtig doelwit voor de vijand, die ze nog voorlopig niet hadden, maar die al wel onderweg was. Op de toenmalige primitieve radar, op een rotshoogte, had men het eskader zien aankomen en de officier van wacht kilometers verderop verwittigd. Deze zei dat ze zich niet druk hoeven te maken, daar het Amerikaanse B-17 Vliegende Forten waren, die verwacht werden rond dit tijdstip.” De rest van het verhaal kennen we...

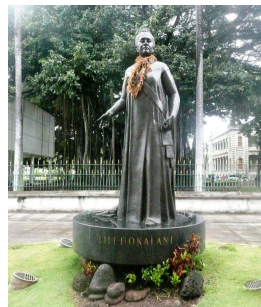

JANIE	LT	E. W. LANE	COX	F. R. MCGUIRE	SKC	R. E. O'NEAL
JANZ	Yr	N. C. LANE	SC	J. B. MCHUGHES	CWT	W. T. O'NEAL JR.
JASTREZENSKI	SC	R. C. LANGE	SC	H. G. MURPHY	SC	D. J. ORA
JENES	WTC	O. J. LANGENWALTER	SKC	R. MCKINNEY	MATTC	S. J. ORFED
JENES	COX	H. J. LANGUETTE	COX	M. W. MCKOY	SC	A. E. OSBORNE
JETTES	SC	L. C. LARSON	FC	J. B. MURKINSON	SC	L. G. OSTRANDER
J. JENKINS	EMC	W. D. LA SALLE	SC	L. MEANS	MATTC	P. D. OTT
JOHANN	CMC	B. LATIN	BMU	J. W. MEARES	SC	J. H. OWEN
JOHNSON, JR.	OC	C. V. LEE, JR.	SC	J. A. MENEFEE	SC	R. A. OWENS

TO THE MEMORY OF THE GALLANT MEN HERE ENTOMBED AND THEIR SHIPMATES WHO GAVE THEIR LIVES IN ACTION ON DECEMBER 7, 1941 ON THE U.S.S. ARIZONA						
THIS MEMORIAL HALL WAS INSTALLED AND DEDICATED BY ANNETS APRIL 4, 1964						
R. JOHNSON	WAG	H. L. LEE	SC	V. G. MEND	MATTC	T. L. OWLEY
E. JOHNSON	BMU	D. A. LEEDY	FCM	S. P. MENDENHALL	COX	
C. JOHNSON	COX	J. G. LEGGETT	BMU	H. G. MERRILL	ENS	A. P. PAGE
E. JOHNSON	COX (MCI)	J. W. LECHOS	SC	O. W. MILES	SC	R. E. PARKES
J. JOLLEY	SC	M. H. LEECH	CMC	C. J. MILLER	FC	P. J. PACEY
P. JONES	SC	J. W. LEIGHT	SC	J. A. MILLER	COX	H. L. PATTERSON
R. JONES	SC	R. L. LEIGHTON	ENS	F. M. MILLER	CMC	R. PATTERSON JR.

Rond 10.30u ruilen we deze heel speciale plaats voor een stadbezoek aan Honolulu met als eerste stop de Kathedraal (en haar prachtig loodglas met Damiaan) “ ... zondag 1 november 2009: na een plechtigheid in de kathedraal van Honolulu en in het voormalige koninklijke paleis heeft kardinaal Godfried Danneels, op Allerheiligen, de relik van St.-Damiaan officieel overgedragen aan de geloofsgemeenschap van Hawaï. De relik,

een voetwortelbeentje, heeft nu een vaste plaats in de Onze-Lieve-Vrouw-van-Vrede-kathedraal. Het was mgr. Larry Silva, de bisschop van Honolulu, die zondagmiddag om 12 uur plaatselijke tijd voorging in de eucharistieviering in de kathedraal van Honolulu, waar Pater Damiaan in mei 1864 priester werd gewijd. Kardinaal Danneels hield er de homilie in het Engels. Na de viering in de kathedraal werd het reliekschrijn in een kleurrijke processie naar het Iolani-paleis, het koninklijk paleis van de vroegere vorsten van het koninkrijk Hawaï, gedragen door jongeren van het bisdom Honolulu. Eerst in de tuin en later in de troonzaal van het paleis vond een indrukwekkende burgerlijke en interreligieuze plechtigheid plaats. Dat gebeurde in aanwezigheid van alle burgerlijke, religieuze en militaire overheden. Er waren toespraken van onder Linda Lingle, gouverneur van Hawaï, en Jan Matthysen, de Belgische ambassadeur die speciaal voor de gelegenheid vanuit Washington was ingevlogen. Rond 15.30 uur plaatselijke tijd trok de processie met de relik van St.-Damiaan opnieuw naar de OLV-van-Vrede-kathedraal, met haltes aan de standbeelden van koningin Lilioukalani en pater Damiaan in het Capitool van de staat Hawaï. In de kathedraal kreeg de relik uiteindelijk dan haar vaste stek". Verder leggen we dezelfde bezoeken af als onze illustere voorgangers: ook wij gaan dus naar het Capitool, het Iolani Palace en de standbeelden van Koning Kamehameha I en van pater Damiaan. Het Iolani Palace is het enige koninklijk paleis dat te vinden is op Amerikaanse bodem. Het was de verblijfplaats van de laatste twee monarchen: Koning Kalakaua en Koningin Liliuokalani. Voor het 'Iolani Palace' staat het standbeeld van 'King Kamehameha'. Achter het paleis ligt het indrukwekkende 'Hawaii State Capitol' waar de politieke debatten worden gevoerd. Voor de namiddag is er niets gepland, maar er is meer dan genoeg te beleven op Waikiki Beach en omgeving: shoppen, waaghalsende surfers spotten en zo meer.

Om 19.30u komen we samen in de hall van het hotel, om plaats te nemen in de chique restaurant, waar alle tafels zicht bieden op een gigantisch aquarium van een paar tientallen meter lang en 2 verdiepingen hoog! Allerlei prachtige vissoorten, van kleine koraalvisjes tot grote pijlroggen! Er bestaat de mogelijkheid om een bericht te "bestellen" bvb. ter gelegenheid van een huwelijksaanzoek of een verjaardag. Zo daagde er opeens een duiker op, tussen de vissen, met een dergelijk "Aloha"-bericht bestemd voor een of ander tafel. Hoewel nogal kitcherig, toch zeer origineel en creatief!

Maandag 3 mei 2010 Rondrit Oahu

We starten om 08.45u met een bezoek aan het vlakbij gelegen Damiaan Museum. Maar daar komt niks van... museum dicht! Dan maar de stad uit, richting Diamond Head Crater, een uitgedoofde vulkaankegel. Verder stoppen we in de Nanauma Bay, waar we zicht hebben op de Halona Blue Hole. En dan even de beentjes strekken: we maken een grote wandeling op de Makapu'u Point Lighthouse Trail. 'Makapu'u Point' en vooral 'Makapu'u Lighthouse' (voor de dappersten onder ons) bieden een prachtig zicht over de oceaan en 'Manana Island' ook 'Rabbit Island' genaamd. Beide voornoemde plaatsen waren de locaties voor de film '50 First Dates' met Adam Sandler en Drew Barrymore. De enige die de wandeling niet meedoet is Werner: hij offert zich op om bij de wagens te blijven, want het blijkt hier niet veilig genoeg om auto's zonder enige bewaking achter te laten... De volgende halte is het Kualoa Regional Park, waar opnames plaatsgrepen van de televisiereeks "Lost". Prachtige stranden en

mooie zichten op geërodeerde steile rotswanden. Hier zien we veel Koereigers "(*Bubulcus ibis*). Mooie kleine witte reigersoort die van oorsprong uit Afrika komt. De vogel dankt zijn naam aan het feit dat hij vaak in groepjes het vee op de weide vergezelt. Grazend vee jaagt vaak insecten, kikkers, muizen en andere kleine dieren uit hun schuilplaats die de vogel graag eet." Van hieruit rijden we naar het

dorpje Laie, waar de grote tempel van de Mormonen staat, omgeven door een fraai aangelegde tuin. We worden er aangenaam ontvangen. Twee vermeldenswaardige anekdoten: één van de Mormonen-dames die de toeristen“aanpakt” vraagt aan Werner hoe het komt dat wij zo goed Engels spreken. Antwoord to-the-point van Werner: “because we are a smart people”. Even later vraagt een andere “onthaaldame” aan Fred om een stukje voor te lezen uit de Nederlandstalige versie van hun “Bijbel”, al is het maar opdat zij zou horen hoe dat klinkt; en Fred “leest”: “Zeed dei boerinnekes hun rokskes zwaaien”... en valt stil omdat de rest van de tekst hem op dat ogenblik niet te binnen schiet. Johan valt onmiddellijk ter hulp en “leest” verder: “vanachter en vanveur, ge zeed er dwars en deur”... Misschien geen smaakvolle grapjes, maar we hebben er wel goed mee gelachen. Om 17.00u arriveren we in het prachtige Oahu Turtle Bay Resort, een groots complex dat aan de Kahuku Beach ligt. Elke kamer beschikt over een balkon met heel mooi zicht op de oceaan. Geen andere gebouwen te bespeuren, alleen maar strand en water!

Om 19.30u zitten we in de openluchtrestaurant O'la, aan het strand. Na een mooie speech van Tine kan Jan aan Hilde een cadeau afgeven, aangeboden door de ganse groep. Het gaat om een foto, gedrukt op canvas en die 2 Green turtles voorstelt. Werner moet zich tevreden stellen met een “Root beer”...

Dinsdag 4 mei 2010 Turtle Bay Resort

Vanaf ons balkon kunnen we, om 06.03u, een mooie zonsopgang beleven.

Iedereen geniet van een vrije dag in dit prachtig resort: niks moet, alles mag: zwemmen aan het groot en prachtig geconcipieerd zwembad met tobogan, wandelen richting Turtle Bay waar we inderdaad meerdere zeeschildpadden hebben kunnen waarnemen, en nog veel meer...

Naast het observeren van een voorbijzwemmende walvis was de topper hier het “ontdekken” door Wim, op een nabijgelegen en volledig verlaten strand, van een Hawaïaanse monniksrob!, één van de meest zeldzame zeehondensoorten ter wereld, met een geschatte populatie van amper 1.200 dieren! Unieke waarneming dus, waar we heel heel blij mee zijn.

“Deze *Monachus schauinslandi* is een bedreigde endemische zeehond. De soort staat gekend bij de inheemse Hawaiianen als Ilio-holo-i-ka-uaua, of “hond die loopt in ruw water”. Zijn wetenschappelijke naam *Monachus schauinslandi* is afkomstig van dr. Hugo Schauinsland die de eerste schedel van het dier dat in de wetenschap gekend is vond op Laysan, een van talrijke eilandjes van het Hawaïaans archipel. De naam Monniksrob is afgeleid van zijn ronde hoofd bedekt met korte haren, waardoor het lijkt op een middeleeuwse monnik. De naam kan ook verband houden met het feit dat hij eenzaam bestaan heeft ten opzichte van andere zeehonden die zich verzamelen in grote kolonies. Monniksrobben zijn de meest primitieve levende leden van de familie Phocidae, gezien ze misschien wel 15 miljoen jaar gescheiden leven van andere echte zeehonden. Een aantal Hawaïaanse monniksrobben draagt littekens van aanvallen van haaien. Wijfjes zijn vaak getekend door ontmoetingen met mannen, die bijzonder wreed kunnen worden tijdens de seks. Volwassen mannetjes wegen 140 tot 180 kg en meten 2,1 m, terwijl volwassen vrouwen wegen 180 tot 270 kg) en meten 2,4 m. Pups wegen gemiddeld 14 tot 18 kg en meten bij de geboorte 1,0 m in de lengte. Hun levensverwachting bedraagt 25 tot 30 jaar. Aanvallen door o.m. Tijgerhaaien, menselijke verstoringen, hongersnood door overbevissing van kreeften – het meest geliefde voedsel van deze zeehond-, concurrentie van andere predatoren zoals horsmakrelen en barracuda's, hebben de Hawaïaanse monniksrob tot aan de rand van de uitroeiing gebracht. De soort wordt sinds november 1976 beschermd door de “Endangered Species Act” en de “Marine Mammal Protection Act”. Heel langzaam worden er terug monniksrobben waargenomen op de Hawaï-eilanden. Enkele zeehonden zijn gesignaleerd in de branding op het strand in Kauai, Niihau, Maui en Ohau Turtle Bay”(en daar stonden WIJ!). “Ze verlaten vaak het water op drukke toeristische stranden, waar ze kwetsbaar zijn voor verstoring. NOAA (n.v.d.r.:de instantie in de V.S. die zich bezig houdt met meteorologie en oceanografie) heeft een netwerk van vrijwilligers opgezet die de zeehonden beschermen, terwijl ze zonnen of hun jongen verzorgen. In 2006 werden twaalf pups geboren in de belangrijkste Hawaïaanse eilanden, oplopend tot dertien in 2007, en achttien pups in 2008”. De toekomst begint er beter uit te zien voor “onze” monniksrob!

Om 19.00u spreken we af in de majestueuze lobby van het hotel, waar Tine ons verrast met een opvoering rond het werkwoord “zeggen”; weeral iets om van te genieten en nooit meer te vergeten! En dan is het de beurt aan Werner om, in naam van de medereizigers, Tine in de bloemetjes te zetten met een leuke speech en een mooi souvenir, nl. een ingekaderde foto op doek, van het graf van Pater Damiaan met de skyline van Molokai. Na deze gezellige ceremoniën begeven we ons naar de “21 Degrees North, one of finest restaurants on Oahu. Here you'll enjoy the finest contemporary Island cuisine”. En het is er inderdaad superlekker.

Woensdag 5 mei 2010 t/m vrijdag 7 mei 2010

Vrije voormiddag, tijd zat om valiezen te maken en nog een wandeling mee te pikken of een “douche” te nemen... Na de lunch vertrekken we richting luchthaven. Onderweg bezoeken we de Waimea Falls. Bij onze allereerste stappen in het park kruisen we het pad van de Schamalijs (Copsychus malabaricus), een vogel die oorspronkelijk voorkomt in Zuid-Oost Azië, ingevoerd in 1940 vanuit Maleisië en wordt tot 27cm groot. Schamalijs zijn vrij agressieve vogels, zowel tegenover

andere vogels als tegenover soortgenoten. In hun natuurlijke leefomgeving leven schamalijs buiten de broedtijd solitair. Hun agressief gedrag richting andere vogels (en soortgenoten) zal hier ongetwijfeld mee te maken hebben. De Waimea watervallen liggen in een vallei, eigenlijk een min of meer onder controle aangelegd regenwoud. Hier kunnen we de beentjes even strekken en een kleine wandeling maken door het park, met op het einde als attractie de waterval waar opnames van de film “Lost” werden gemaakt. Men kan er ook zwemmen onder toezicht: naar Amerikaanse normen wordt de veiligheid gegarandeerd door de Lifeguards.

Ook hier, een mooie waarneming: we zien minutenlang een kressende Witstaartkeerringvogel (*Phaethon lepturus*). *“Het is de kleinste soort van de drie soorten keerringvogels, met toch een respectabele lengte van 80cm, waarvan de central staartveren de helft uitmaken. Keerringvogels (Phaethontidae) zijn dieren die het grootste gedeelte van het jaar boven zee door brengen en vrijwel alleen tijdens het broedseizoen aan land te vinden zijn. Ze vliegen hoog boven zee op zoek naar vissen en inktvissen, die vlak onder het wateroppervlak zwemmen. De prooi wordt met een stootduik gevangen”.* We stoppen nog aan een paar fotogenieke strandjes waar we onze “laatste” Green turtles zien zonnen. We krijgen uitgebreid uitleg van een van de talrijke vrijwilligers die een oogje in 't zeil houden op de turtle-stranden. Een aantal schildpadden zijn gemerkt en kunnen zo worden gevolgd. Uit dat onderzoek blijkt dat quasi alle wijfjes Soepschildpadden die op Hawaïaanse stranden komen zonnen/rusten, hun eitjes gaan afzetten op het atol French Frigate Shoals, van hieruit zo'n 900km noordwestwaarts. Met deze atol liep het bijna verkeerd: *“aan het eind van de 19e eeuw raakten Amerikaanse en Europese bedrijven geïnteresseerd in de mogelijkheid om guano af te bouwen op de Hawaïaanse eilanden. De Amerikaanse luitenant John Mercer Brooke nam formeel bezit van de French Frigate Shoals voor de Verenigde Staten op 14 januari 1859 in verband met de Guano Islands Act. In 1894 werden de French Frigate Shoals en een paar andere atols en reefs voor 25 jaar verhuurd door de Republiek van Hawaï aan de North Pacific Phosphate and Fertilizer Company; echter, (en gelukkig maar) vond men dat het niet praktisch was guano en fosfaat op de French Frigate Shoals af te bouwen”.* In 1909 werd het gebied deel van het Papahānaumokuākea Marine National Monument en is dit broos stukje paradijs gered!

Een laatste kans om te shoppen krijgen we in de North Shore Market Place in Haleiwa. Of toch niet. Want er komt nog een bezoek aan de Dole Plantation, waar nog altijd ananas wordt geteeld. Ook een mooie shop en vooral heel lekkere ijsjes... *“Ananas was ooit voor Hawaï wat sigaren vandaag de dag nog altijd zijn voor Cuba. De ananasteelt is echter vergane glorie, want er is maar weinig over van de ooit alomtegenwoordige ananasindustrie. De Hawaïaanse ananassector dankt haar succes uit het verre verleden aan Jim Dole, de man die we natuurlijk kennen als de oprichter van wat later Dole Food Company zou gaan heten. Jim Dole was 22 jaar toen hij in 1899 van het Amerikaanse vasteland op het eiland Oahu arriveerde. Met zijn spaargeld kocht hij 25 hectare grond waarop hij verschillende gewassen uitprobeerde en ananas gaf het beste resultaat. Het doel van Jim Dole was om van de Hawaïaanse ananas een wereldwijd merk te maken en bijna slaagde hij in zijn opzet. Vandaag de dag komt er geen verse of ingeblikte ananas meer aan in Europa. De ananasteelt op de eilanden is nog slechts een schim van wat ooit was. De eilandengroep staat dezer dagen niet eens meer in de top-10. Thailand (13% van de wereldproductie), de Filipijnen (11%) en Brazilië (10%) zijn de toppers. Hawaï tekent voor slechts 2%. Ook Dole heeft haar ananasactiviteiten jaren geleden al naar Thailand en de Filipijnen verhuisd. De enorme watertank van vijftien meter hoog in de vorm van een ananas, die Jim Dole in 1927 liet bouwen naast zijn conservenfabriek op Hawaï, werd in 1993 gesloten en staat hiermee meteen symbool voor de teloorgang van de Hawaïaanse ananasindustrie”.*

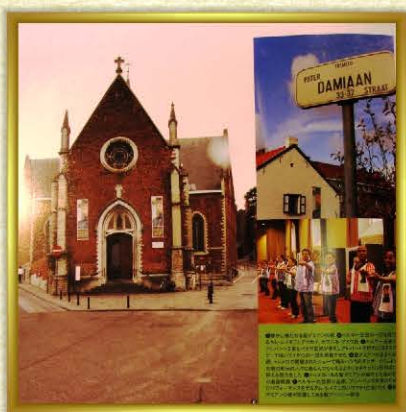
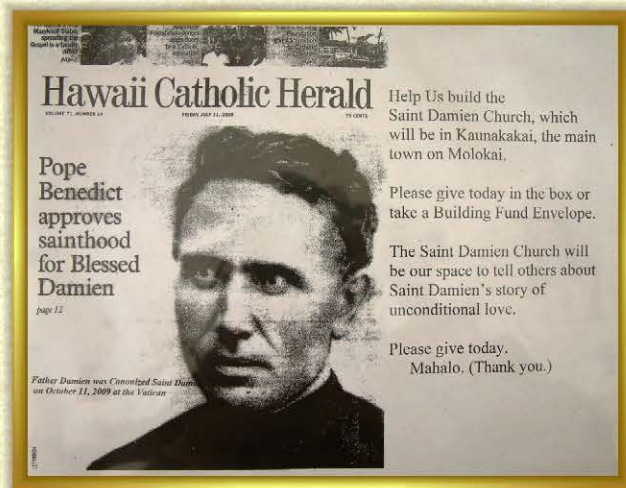
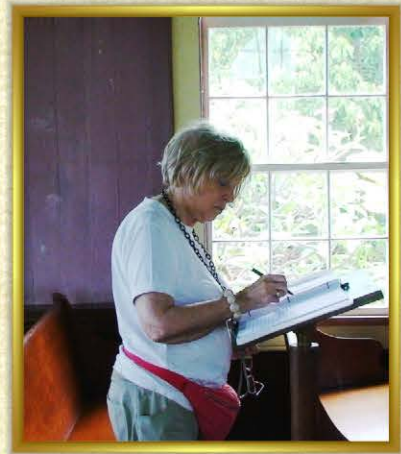
Dit was dan onze allerlaatste halte, want nu rijden we naar

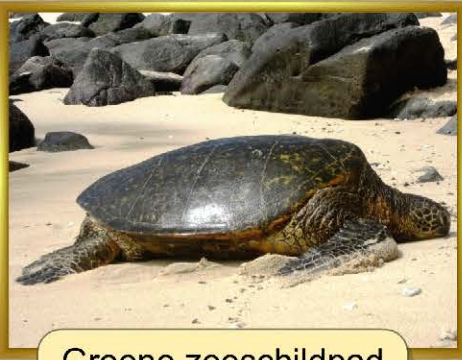

“Alamo” waar we de drie huurauto's gaan inleveren en van daar met de bus naar de luchthaven. We komen eraan om 18.20u, en zullen tot 22.00u moeten wachten om met de grote Boeing 767-300/300ER naar de V.S. te vliegen. Na iets meer dan 6 uur vliegen landen we in Denver; het is hier donderdag 6/5, 08.35u. Amper anderhalf uur later vertrekt de B757 richting Washington waar we om 15.04u landen. En 3 uurtjes later zouden we beginnen we aan onze laatste vlucht van deze reis, richting Brussel. Maar dat is dan zonder rekening te houden met de beruchte Eyjafjallajökull die we ondertussen al lang waren vergeten! Ons vliegtuig staat klaar aan de gate, we zien de piloten zitten, maar we mogen er niet in. “Flight delayed, because of special weather conditions”. IJsland speelt ons weer parten... Om 18.50u, met gelukkig “maar” een uurtje vertraging, kunnen we opstijgen. We krijgen een nieuwe vliegroute, zo'n 400km onder Ierland door, om de aswolke te vermijden, en “raken” het vasteland boven Brest.

We landen in Brussel vrijdag 7/5 om 08.45u, wat inhoudt dat we ongeveer 17 uur in een of ander vliegtuig hebben gezeten, en voor wie woensdag rond 07.00u is opgestaan is het een lange periode geweest zonder het bed te hebben gezien, nl. 32 uur; en dan begint de dag van vrijdag nog maar pas... Een mens kan toch veel verdragen en opofferen wanneer het om verlof gaat, is dat niet zo? Na de met souvenirs gevulde valiezen te hebben gerecupereerd, wordt er afscheid genomen met hartelijke en gemeende knuffels. We hebben met zijn allen ongelooflijk genoten van deze reis!

Nogmaals dank aan Hilde en Werner voor de talloze inspanningen die ze hebben geleverd om de organisatie ervan tot een goed einde te hebben gebracht!

Groene zeeschildpad

Goudstofdaggekk

Karetschildpad

Zwarte blinde slang

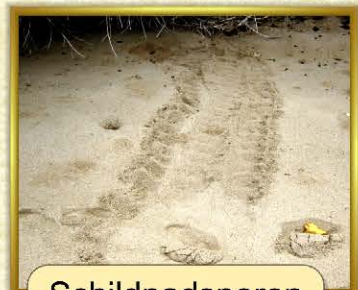
Bruine anolis

Coqui fluitkikker

Green turtles op Punalu'u Beach

Schildpadsporen

Aziatische huisgekk

Lepidodactylus lugubris, een gekko

Roodkeelanolis wijfjes

Mannetje Roodkeelanolis met keelwam

Roodkuifkardinaal

Indiase koningsspreeuw

Saffraanvink

Bidsprinkhaan

Bultrugwalvis

Mantelkardinaal

Murene

Witstaartkeerkringvogel

Humuhumunukunukuapua'a

Hawaïiaanse monniksrob

Indische mangoeste

Hawaïigans

Tuimelaar dolfijnen

